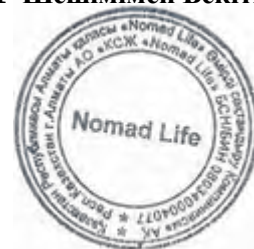

Life		Экземпляр № 1	Басылым 1
Nomad		Күшіне енді «22» маусым 2020 ж.	Бет 1 -13-тен
Пр-ДПиРР -10 Өмірді ерікті сақтандыру ережелері			

«Nomad Life» ӨСК» АҚ Директорлар кеңесінің
10.06.2020 ж. №100620/1 Шешімімен Бекітілді

20.01.2021ж.өзгерістермен.

01.09.2022 ж.өзгерістермен.

18.05.2023 ж.өзгерістермен

12.09.2024 ж.өзгерістермен

27.03.2025 ж.өзгерістермен

Өмірді ерікті сақтандыру ережелері

Пр-ДПиРР-10

Алматы қ.

Бұл құжатқа электронды түрде қолданылады.
Басып шығарылғаннан кейін құжат ескерілмейтін даналар санатына өтеді.

Life Nomad	Пр-ДПиРР -10 Өмірді ерікті сақтандыру ережелері	Бет 2 -13- тен
----------------------------------	---	--------------------------------------

Тарау 1. Жалпы ережелер

1.1. Осы Өмірді ерікті сақтандыру ережелері (бұдан әрі – Ережелер) Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне (бұдан әрі – ҚР АҚ), «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі-Заң) және Қазақстан Республикасының басқа да нормативтік құқықтық актілеріне сәйкес әзірленді және өмірді ерікті сақтандыру шарттарын жасасудың үлгілік талаптарын қамтиды.

1.2. Ережелер қарыз алушылардың банктердің және өзге де кредиттік ұйымдардың алдында өмірін және жазатайым оқиғалардан сақтандыруды жүзеге асырудың тәртібі мен шарттарын айқындайды.

1.3. Сақтандыру шартын жасасу кезінде ол Сақтанушы Ережелердің 5.1-тармағына сәйкес сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлеген күннен бастап сақтандырушы ұсынған шарттарда жасасқан болып есептеледі.

Тарау 2. Осы Ережелерде пайдаланылатын негізгі ұғымдар

Ережелерде келесі негізгі ұғымдар қолданылады:

1) **Сақтандырушы** – сақтандыруды жүзеге асыратын, яғни сақтандыру жағдайы басталған кезде пайда алушыға(ларға) шартта белгіленген сома (сақтандыру сомасы) шегінде сақтандыру төлемін жүргізуге міндетті тұлға.

Сақтандырушы сақтандыру ұйымы ретінде тіркелген және сақтандыру қызметін жүзеге асыру құқығына лицензиясы бар заңды тұлға ғана бола алады.

Ережеге қатысты сақтандырушы – «Nomad Life» Өмірді сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамы.

2) **кредиттік ұйым** - банк, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйым - қарыздарды ақшалай нысанда беруге уәкілетті мемлекеттік органның лицензиясы бар не Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес кредиттер беруге құқығы бар өзге де ұйым.

3) **Сақтанушы** - сақтандырушымен сақтандыру шартын жасасқан тұлға.

4) **Сақтандырылушы** - өзіне қатысты сақтандыру жүзеге асырылатын жеке тұлға. Ережелерге сәйкес банктің не онымен қарыз шартын жасасқан өзге де кредиттік ұйымның қарыз алушы – клиенті сақтандырылушы болып табылады.

5) **пайда алушы** - сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру алушысы болып табылатын тұлға.

6) **қарыз шарты** - оған сәйкес бір Тарап (қарыз беруші) екінші Тарапқа (қарыз алушыға) ақша беретін немесе беруге міндеттенетін келісім, ал қарыз алушы Қарыз берушіге Қарыз шартында айқындалған мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сыйақы төлей отырып, осындай соманы уақтылы қайтаруға міндеттенеді.

7) **сақтандыру шарты** - екі тараптың келісілген еркіне негізделген мәміле, оған сәйкес бір Тарап (сақтанушы) сақтандыру сыйлықақысын төлеуге міндеттенеді, ал екінші Тарап (сақтандырушы) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушыға немесе пайдасына шарт жасалған өзге тұлғаға (пайда алушыға) сақтандыру төлемін шартта айқындалған шекте жүзеге асыруға міндеттенеді сомасы (сақтандыру сомасы).

8) **сақтандыру полисі** - сақтанушының сақтандырушы біржақты тәртіппен әзірлеген сақтандыру ережелеріне (қосылу шарты) қосылуы және сақтандырушының сақтанушыға сақтандыру полисін ресімдеуі арқылы сақтандыру шартын жасасудың жазбаша нысаны.

9) **сақтандыру сомасы**-сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін ақша сомасы.

Бұл құжатқа электронды түрде қолданылады.

Басып шығарылғаннан кейін құжат ескерілмейтін даналар санатына өтеді.

Life Nomad	Пр-ДПиРР -10 Өмірді ерікті сақтандыру ережелері	Бет 3 -13- тен
----------------------------------	---	--------------------------------------

10) **сақтандыру сыйлықақысы**-сақтанушы сақтанушыға (пайда алушыға) сақтандыру шартында айқындалған мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру төлемін жүргізу міндеттемелерін қабылдағаны үшін сақтанушы сақтандырушыға төлеуге міндетті ақша сомасы.

11) **сақтандыру төлемі** - сақтандыру шартында айқындалған сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушы сақтанушыға (пайда алушыға) сақтандыру сомасы шегінде төлейтін ақша сомасы.

12) **сақтандыру жағдайы**-басталуымен сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін оқиға.

13) **жазатайым оқиға** – сақтандырылушының денесіне сыртқы механикалық, электрлік, химиялық немесе термиялық әсер ету нәтижесінде адамның еркіне қайшы келетін, денсаулығына зиян келтіруге, мертігуге не өлімге әкеп соққан кенеттен, қысқа мерзімді оқиға (оқиға).

Жазатайым оқиға деп сақтанушының денсаулығына зиян келтіруге, мертігуге немесе өліміне әкеп соққан сақтанушыға қатысты үшінші тұлғалардың құқыққа қайшы әрекеті де түсініледі.

Жіті, созылмалы және тұқым қуалайтын аурулардың кез келген түрі (оның ішінде инфаркт, инсульт және аурудың дамуы нәтижесінде тұқым қуалайтын патологиядан немесе патологиядан туындаған органдардың өзге де кенеттен зақымдануы) жазатайым оқиғаларға жатпайды.

14) **мүгедектік** - халықты әлеуметтік қорғау саласындағы уәкілетті мемлекеттік орган белгілейтін, дене функцияларының тұрақты бұзылуымен денсаулықтың бұзылуы салдарынан адамның тыныс-тіршілігінің шектелу дәрежесі.

15) **сақтандыру объектісі** - сақтандырылушының жазатайым оқиға нәтижесінде оның өмірі мен денсаулығына зиян келтіруге байланысты заңнамаға қайшы келмейтін мүліктік мүдделері сақтандыру объектісі болып табылады.

Тарау 3. Сақтандыру жағдайларының тізбесі

3.1. Сақтандыру жағдайларының тізбесі сақтандыру шартымен айқындалады. Ережелердің 8-тарауында көрсетілген шектеулерді қоспағанда, сақтандыру шарты бойынша сақтандыру жағдайы Ережелеріне сәйкес мыналар болуы мүмкін:

1) **сақтандырылушының сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңінде, оның ішінде тыныс алу жолдарының жіті инфекциясы және/немесе covid-19 коронавирустық инфекциясы себебінен қайтыс болуы;**

2) сақтандырылушыға сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңінде болған жазатайым оқиға салдарынан 1, 2 немесе 3 топтағы мүгедектікті белгілеу.

3.2. Осы тараудың 3.1-тармағында көрсетілген оқиға сақтандыру шарты қолданылу кезеңінде болған және сақтандырылушының қайтыс болуына не сақтандырылушының мүгедектігін белгілеуге тікелей әкеп соққан жағдайда ғана сақтандыру жағдайы деп танылады.

Тарау 4. Сақтандыру шартын жасасу тәртібі

4.1. Сақтандыру шарты ережелерге сәйкес жазбаша нысанда жасалады.

4.2. Сақтандыру шарты сақтанушыны сақтандырушы біржақты тәртіппен (қосылу шарты) әзірлеген Ережелерге қосу және сақтандырушы сақтанушыға сақтандыру полисін ресімдеу жолымен жасалады.

Сақтандыру шарты сақтанушы қол қойған өтініш негізінде жасалады.

Бұл құжатқа электронды түрде қолданылады.

Басып шығарылғаннан кейін құжат ескерілмейтін даналар санатына өтеді.

4.3. Сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтанушы сақтандыру жағдайының туындау ықтималдығын айқындау үшін өзіне белгілі, елеулі мәні бар мәліметтерді сақтандыру туралы өтініште хабарлауға міндетті. Сақтандыруға арналған өтініште, сондай-ақ сақтанушының/сақтандырылушының сақтандыруға арналған өтініштегі сұрақтарға берген жауаптарын негізге ала отырып, сақтандыру шартын жасасу кезеңінде сақтанушыға жіберілген Сақтандырушының жазбаша сұрау салуында көрсетілген Ережелерде нақты айтылған мәліметтер елеулі деп танылады.

4.4. Егер сақтандыру шарты жасалғаннан кейін Сақтанушының (сақтандырылушының) сақтандырушыға Ережелердің 4.3-тармағында көрсетілген мән-жайлар туралы көрінеу жалған мәліметтер бергені анықталса, сақтандырушы сақтандыру шартын жарамсыз деп тануды және Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген салдарларды қолдануды талап етуге құқылы. Егер сақтанушы (сақтандырылушы) үнсіз қалған жағдайлар жойылған болса, сақтандырушы сақтандыру шартын жарамсыз деп тануды талап ете алмайды.

4.5. Егер сақтандыру шарты сақтанушының (сақтандырылушының) Сақтандырушының қандай да бір сұрақтарына жауаптары болмаған кезде жасалған болса, соңғысы тиісті мән-жайларды Сақтанушы (сақтандырылушы) хабарламағаны негізінде кейіннен сақтандыру шартын бұзуды не оны жарамсыз деп тануды талап ете алмайды.

4.6. Сақтандыру шарты кез келген мүгедектік тобындағы мүгедек адамдармен, АИТВ-инфекциясын тасымалдаушы болып табылатын жүйелі, психикалық, онкологиялық, ауыр неврологиялық аурулармен немесе жүрек-тамыр жүйесі ауруларымен, ЖИТС-пен ауыратын адамдармен жасалмайды. Осы тармақта көрсетілген тұлға сақтандырылған болып табылатын сақтандыру шарты осындай шарт жасалған сәттен бастап жарамсыз болып табылады, ал төленген сақтандыру сыйлықақылары қайтарылуға жатады.

4.7. Сақтандыру шарты күшіне енгеннен кейін сақтандыруға өтініш, сақтандыру шартына қосымшалар (бар болса) және Ережелерде көрсетілген өзге де құжаттар сақтандыру шартының ажырамас бөлігі болып табылады.

Тарау 5. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны

5.1. Сақтандыру шарты сақтандыру шартында белгіленген күннен бастап күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болады. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғанысы, егер сақтандыру шартында өзгеше белгіленбесе, Сақтандырушының банктік шотына сақтандыру сыйлықақысының сомасы түскен күннен кейінгі күннің 00 сағат 00 минутынан басталады.

5.2. Сақтандыру шарты онда көрсетілген мерзім ішінде (сақтандырушы ресімдеген сақтандыру полисінде) қолданылады және бірінші орын алған сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру төлемін (төлемдерін) жүзеге асырған сәттен бастап және осыған байланысты осы Шарт бойынша тараптардың міндеттемелерін орындаған не оның қолданылу мерзімі аяқталған кезден бастап өз қолданысын тоқтатады.

5.3. Алынып тасталды.

5.4. Сақтандыру шарты Қазақстан Республикасының аумағында да, одан тыс жерлерде де қолданылуы мүмкін, атап айтқанда:

Келесі аумақтарды қоспағанда, бүкіл әлем:

- шегінде әскери іс-қимылдар, террористік актілер және (немесе) терроризмге қарсы операциялар жүргізілетін мемлекеттердің аумақтары;
- әскери санкциялар қолданылған мемлекеттер;

Бұл құжатқа электронды түрде қолданылады.

Басып шығарылғаннан кейін құжат ескерілмейтін даналар санатына өтеді.

- эпидемия ошақтары табылған және танылған аумақтар;
 - Қазақстан Республикасының СІМ ресми түрде ұсынбаған мемлекеттердің аумақтары.

5.5. Сақтандыру шартын жасасу күні Сақтандырушының шотына сақтандыру сыйлықақысы түскен күннен кейінгі күн болып табылады.

Тарау 6. Сақтандыру сыйлықақысы және оны төлеу тәртібі

6.1. Сақтандыру сыйлықақысын сақтанушы Ережелердің шарттарымен танысқаннан кейін Ережелерде көзделген шарттарда Сақтанушы төлейді.

6.2. Сақтандыру сыйлықақысы сақтандыру шартын жасасқан күннен кешіктірілмей бір мезгілде төленеді.

6.3. Сақтандыру сыйлықақысын төлегеннен кейін Сақтанушы осылайша растайды:

- осы Ережелердің шарттарымен танысу және келісу;
- сақтандырушыға өзінің дербес деректеріне жататын мәліметтерді қамтитын ол туралы ақпаратты жинауға, өңдеуге және беруге, ақпарат беруші ақпарат беру туралы шарт жасасқан, мемлекет қатысатын деректер базасын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымға өзінің келісімі;

- болашақта келіп түсетін деректерді қоса алғанда, мемлекет қатысатын деректер базасын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымнан ол туралы сақтандыру есебін, оның ішінде өзінің дербес деректеріне жатқызылатын мәліметтерді беруге сақтандырушыға өзінің келісімі;

- сақтандыру шартын жасасу үшін ұсынылған мәліметтер сақтандыру полисінің ажырамас бөлігі болып табылатындығына өзінің келісімі және егер қандай да бір мәліметтер көрінеу жалған болса, Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға құқығы бар;

Тарау 7. Сақтандыру сомасы. Сақтандыру төлемін жүзеге асырудың мөлшері, тәртібі мен шарттары.

7.1. Сақтандыру сомасының мөлшері сақтанушы сақтандырушыға берген сақтандыру өтінішінің негізінде айқындалады және сақтандыру шартында көрсетіледі.

7.2. Сақтандыру төлемінің мөлшері сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасының мөлшерінен аспауға тиіс. Бұл ретте қарызды пайдаланғаны үшін сыйақы, өсімпұл, тұрақсыздық айыбы, қарыз шарты бойынша сақтандырылған тұлғаның төлемдерін төлемегені немесе уақтылы төлемегені үшін айыппұл сомалары сақтандыру төлемінің мөлшеріне енгізілмейді.

7.3. Сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырылушының қайтыс болуы Ережелердің 8-тарауында көрсетілген шектеулерді ескере отырып, сақтандыру төлемін сақтандырушы пайда алушыға қайтыс болған күнгі сақтандырылушының кредиттік ұйым алдындағы негізгі борышы бойынша нақты берешек мөлшерінде бір рет, бірақ сақтандыру шартында көрсетілген сақтандыру сомасының мөлшерінен аспайтын мөлшерде жүзеге асырады.

7.4. Сақтандыру жағдайы басталған кезде жазатайым оқиғаның салдарынан сақтандырылған адамға 1, 2 немесе 3 топтағы мүгедектікті белгілеуді Ережелердің 8-тарауында көрсетілген шектеулерді ескере отырып, белгілі бір мерзімге сақтандыру төлемін сақтандырушы сақтандырылған адамға белгіленген мүгедектік мерзімі ішінде мерзімді төлемдер түрінде жүзеге асырады, олардың мөлшері мен төлеу тәртібі қарыз шарты бойынша негізгі борыш бойынша төлемдер кестесіне сәйкес келеді

Бұл құжатқа электронды түрде қолданылады.

Басып шығарылғаннан кейін құжат ескерілмейтін даналар санатына өтеді.

Life Nomad	Пр-ДПиРР -10 Өмірді ерікті сақтандыру ережелері	Бет 6 -13- тен
----------------------------------	--	--

сақтандырылушы мен банк арасында жасалған, бірақ сақтандыру шартының қолданылу мерзімінен аспайтын мерзімнен аспайды. Сақтандыру төлемдерінің жиынтық мөлшері сақтандыру шартында белгіленген мөлшерден аспауға тиіс.

7.5. Сақтандырушы кез келген уақытта мерзімді төлемдер түріндегі сақтандыру төлемін жүзеге асыруды мөлшері осы баптың 7.4- тармағына сәйкес төленуге жататын сақтандыру төлемдерінің жиынтық мәніне сәйкес келетін біржолғы сақтандыру төлеміне сақтандырылушыға белгіленген мүгедектік мерзімінен аспайтын мерзімге ауыстыруға құқылы.

7.6. Сақтандырылушының жазатайым оқиға салдарынан 1, 2 немесе 3 топтағы мүгедектігі мерзімсіз болып белгіленген/ұзартылған жағдайда сақтандыру төлемін сақтандырушы пайда алушыға осы баптың 7.4-тармағында көрсетілген, бірақ сақтандырылушының банк алдындағы негізгі борышы бойынша сақтандырылушының мүгедектігі белгіленген күнге нақты берешегінің мөлшерінен аспайтын мөлшерде бір рет жүзеге асырады.

7.7. Сақтандырылушы қайта куәландырылған жағдайда сақтандырушы осы тарауда белгіленген тәртіппен мүгедектіктің жаңа мерзімі ішінде сақтандыру төлемдерін жүзеге асыруды жалғастырады.

Бұл ретте, бұрын төленген сомаларды ескере отырып, сақтандыру төлемінің мөлшері жиынтық түрде осы тараудың 7.4-тармағында көзделген сақтандыру төлемдерінің жиынтық мөлшерінен аспауға тиіс.

7.8. Құжаттарды қараудың шекті мерзімі және сақтандыру төлемін жүзеге асыру не сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту туралы шешім қабылдау барлық қажетті құжаттарды алған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде қабылданады. Егер сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім белгіленген мерзімде қабылданбаса, ұсынылған құжаттарға қосымша ақпарат не мәліметтер талап етіледі, сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру мерзімдерін ұзарту қажеттілігінің себептерін түсіндіре отырып, сақтанушыны (Сақтандырылушыны, Пайда алушыны) хабардар етеді. Бұл ретте сақтандыру төлемі сақтандыру төлемін жүзеге асыруға арналған құжаттарды қараудың шекті мерзімі күнінен бастап 15 (он бес) жұмыс күнінен аспайтын мерзімде жүзеге асырылады. Сақтандырылушы қайта куәландырылған кезде сақтандырылушының мүгедектік мерзімін ұзарту туралы анықтаманы қоса бере отырып, сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы өтінішті алған күннен бастап 10 (он) жұмыс күнінен кешіктірмей сақтандыру төлемін жүзеге асыруды жалғастыру немесе одан бас тарту туралы шешім қабылдайды.

Сақтандырушы сақтандыру жағдайлары бойынша ақпаратты тексеруге және қажет болған жағдайда тиісті уәкілетті органдарға сұрау салулар жіберуге құқылы, бұл жағдайда сақтандыру төлемін жүзеге асыру не одан бас тарту туралы шешім қабылдау уәкілетті органның жауабын алғанға дейін тоқтатыла тұрады.

7.9. Сақтандыру төлемі Пайда алушының(-лардың) банктік шотына ақша қаражатын аудару арқылы жүзеге асырылады.

7.10. Бас тарту туралы шешім Сақтанушыға жазбаша нысанда бас тарту себептерін дәлелді негіздеумен және Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) сақтандыру төлемінің мөлшерімен келіспеген немесе сақтандыру төлемінен бас тартқан жағдайда Сақтандырушыға өтініш беру құқығы туралы, сондай-ақ сақтандыру омбудсманына, уәкілетті органға және (немесе) сотқа өз құқықтарын қорғау үшін жүгінуге құқығы туралы хабарламамен хабарланады.

7.11. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыруды тоқтатуға құқылы, ол туралы сақтанушыны, сақтандырылушыны және пайда алушыны, сақтандырылушы оңалтылған және оның мүгедектігі тоқтатылған жағдайда хабардар етеді.

Бұл құжатқа электронды түрде қолданылады.

Басып шығарылғаннан кейін құжат ескерілмейтін даналар санатына өтеді.

Тарау 8. Сақтандыру жағдайларынан алып тастау және сақтандыруды шектеу

8.1. Сақтандырушы сақтандыру шартында көзделген негіздер бойынша, сондай-ақ егер сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға орын алса, сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады:

- 1) ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивті ластанудың әсері;
- 2) әскери іс-қимылдар;
- 3) азаматтық соғыс, кез келген түрдегі халық толқулары, террористік актілер, жаппай тәртіпсіздіктер немесе ереуілдер;
- 4) қажетті қорғаныс және аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін деп танылған Сақтанушының, сақтандырылушының және/немесе пайда алушының қасақана іс-әрекеттері;
- 5) Сақтанушының, сақтандырылушының және/немесе пайда алушының заңнамалық актілерде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайымен себептік байланыстағы қасақана қылмыстар немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған әрекеттері;
- 6) сақтандырылушыны ұстау, қамауға алу немесе қамауға алу немесе бас бостандығынан айыру мерзімін өтеу кезінде (растайтын құжаттар болған кезде);
- 7) медициналық мекеменің білікті дәрігері (тиісті органдардың қорытындысы болған кезде) ұйғарған дәрі-дәрмектерді пайдалануды қоспағанда, алкогольизм, алкогольдік мас болу жай-күйі, оның ішінде көлік құралын алкогольдік/есірткілік мас күйінде басқару, сақтандырылушының есірткі құралдарын немесе психотроптық заттарды пайдалануы;
- 8) сақтандырылған кәсіптік спортпен немесе қауіпті спорт түрлерімен (қысқы, су асты, ат спорты, авиациялық, күштік спорт түрлері, парашюттік және тау шаңғысы спорт түрлері, жартасқа өрмелеу, альпинизм, дельтапланеризм, жауынгерлік жекпе-жек, аңшылық, дауылды ағындар бойынша қайық жарыстары) айналысуға не осы үлгідегі жаттығуларға;
- 9) мақсаты ең жоғары жылдамдыққа қол жеткізу болып табылатын моторлы көлік құралының жүргізушісі, екінші жүргізушісі немесе жолаушысы ретінде жаттығу сапарларын қоса алғанда, жарыстарға, сынақтарға байланысты іс-шараларға қатысу;
- 10) түрлі іс-шараларға (жарыстарға, шоу-бағдарламаларға) қатысу, өмірге қауіп төндіретін трюктарды немесе жаттығуларды орындау;
- 11) лицензияланатын авиакомпанияның жолаушылар әуе кемелерінде жолаушы ретінде ұшуды қоспағанда, ұшу аппараттарында, оның ішінде дельтапландарда, парашюттерде ұшу;
- 12) сақтандырылушының өзіне қасақана дене жарақатын салуы (растайтын құжаттар болған кезде);
- 13) егер сақтандыру шарты осы уақытқа дейін екі жылдан аз уақыт қолданыста болса, сақтандырылушының өзін-өзі өлтіруі (суицид әрекеттері);
- 14) сақтандырылушының химиялық, биологиялық, тау-кен өндіру, мұнай-газ өндіру, металлургия өнеркәсібінде, оның ішінде дайын металл бұйымдарын өндірумен байланысты, биіктікте және қауіптілігі жоғары басқа да салаларда (диверсанттар, сүңгуірлер, ұшу құрамы, жоғары вольтты желілердің электриктері) өмірі мен денсаулығы үшін тәуекелге байланысты еңбек (қызметтік) міндеттерін орындауы, өрт сөндіру қызметінің, қауіпсіздік қызметінің қызметкерлері, ұлттық қауіпсіздіктің кадр қызметкерлері, сондай-ақ әскери қызметшілер мен полицейлер);

Бұл құжатқа электронды түрде қолданылады.

Басып шығарылғаннан кейін құжат ескерілмейтін даналар санатына өтеді.

Life Nomad	Пр-ДПиРР -10 Өмірді ерікті сақтандыру ережелері	Бет 8 -13- тен
----------------------------------	---	--------------------------------------

15) қан айналымы жүйесінің, жүйке жүйесінің, психикалық аурулардың, қант диабетінің және олардың асқынуларының, бауырдың және/немесе бүйректің созылмалы бауыр және/немесе бүйрек жеткіліксіздігі бар ауруларының, өңештің варикозды кеңеюінің, кез келген онкологиялық аурулардың, гипогликемиялық жағдайлардың және тиреотоксикоздың, туберкулездің кез келген нысандары сақтандыру шартын жасасу немесе сақтандыру шартының қолданылу мерзімі басталған күннен бастап алғашқы 3 (үш) ай ішінде белгіленген, сондай-ақ кез келген жіті жай-күйі/ауруы, сақтандыруға қабылдау кезінде болған қант диабеті аясында пайда болған;

16) жіті, созылмалы және (немесе) тұқым қуалайтын аурулардың (оның ішінде инфаркт, инсульт, аурудың дамуы нәтижесінде тұқым қуалайтын патологиядан және (немесе) патологиядан туындаған органдардың өзге де кенеттен зақымдануы), мүгедектіктің белгіленуіне әкелген грыжалардың және (немесе) сақтандырылушының денсаулығының өзге де бұзылуларының кез келген нысандары.

8.2. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін мыналар да негіз бола алады:

1) сақтанушының сақтандырушыға сақтандырылған адам, оның денсаулық жағдайы, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдары туралы көрінеу жалған мәліметтер беруі (растайтын құжаттар болған кезде);

2) сақтанушының сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу мән-жайларын тергеп-тексеруге кедергі жасауы;

3) Егер Сақтандырушының сақтандыру жағдайының басталғаны туралы уақтылы білгені дәлелденбесе, Сақтандырушының сақтандыру жағдайының басталғаны туралы ол басталған күннен бастап күнтізбелік 60 (алпыс) күн ішінде хабардар етпеуі;

4) Егер сақтандырылушымен жазатайым оқиға сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғанысы қолданылмаған кезеңде орын алса.

5) егер сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтанушы сақтандыру жағдайының басталу себептеріне қарамастан, осы баптың 8.3-тармағында көзделген мәліметтерді жасырса;

6) сақтандырушыға сақтандырылушының қайтыс болу себебін растайтын құжаттарды ұсынбау және (немесе) сақтандырылушының қайтыс болу себебін белгілемей, оның ішінде жұбайының (зайыбының), жақын туыстарының немесе заңды өкілдерінің жазбаша өтініші не оның көзі тірісінде адам берген жазбаша ерік білдіру негізінде патологиялық-анатомиялық ашып қарауды жүргізуден бас тарту.

8.3. Сақтандыруға кез келген мүгедектік тобындағы мүгедектігі бар адамдар, жүйелі, психикалық, онкологиялық, ауыр неврологиялық аурулардан немесе жүрек-тамыр жүйесі ауруларынан, қант диабетінен, ЖҚТБ-дан зардап шегетін, АИТВ-инфекциясын тасымалдаушы болып табылатын адамдар қабылданбайды. Осы тармақта көрсетілген тұлғамен сақтандыру шартын жасасу Сақтандырушының сақтандыру қорғанысын беру және осындай тұлғаға қатысты сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемін жүзеге асыру бөлігіндегі міндеттемелеріне әкеп соқпайды және сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін негіз болып табылады.

8.4. Осы бапта көрсетілген ерекшеліктерден басқа сақтандырушыны сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босату үшін кез келген жіті немесе созылмалы аурудың және (немесе) сақтандырылушының денсаулығының өзге де бұзылуының салдарынан сақтандырылушыға 1, 2 немесе 3 топтағы мүгедектікті белгілеу негіз болып табылады.

Тарау 9. Сақтанушының (сақтандырылушының/ пайда алушының) сақтандыру жағдайы басталған кездегі іс-әрекеті

*Бұл құжатқа электронды түрде қолданылады.
Басып шығарылғаннан кейін құжат ескерілмейтін даналар санатына өтеді.*

9.1. Сақтандыру шартында көзделген сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушы / сақтандырылған / пайда алушы сақтандыру жағдайы басталған күннен бастап 60 (алпыс) күнтізбелік күн ішінде сақтандырушыны жазбаша хабардар етуге міндетті.

9.2. Сақтандырушы сақтандыру жағдайы туралы хабарламаны дереу тіркеуге және өтініш берушіге ұсынуға міндетті:

1) сақтандыру шартының талаптарын және сақтандырушының талаптарын қалай орындау керектігі туралы ақпаратпен бірге сақтандыру төлемі туралы өтініш нысаны;

2) сақтандыру төлемін жүзеге асыруға арналған құжаттар тізімі.

9.3. Сақтандыру жағдайы басталған кезде-сақтандырылушының мүгедектігін белгілеу, сақтандырылушы:

1) Сақтандырушының талабы бойынша сақтандырушыға не дәрігерлерге, медициналық мекемелерге және өзге де адамдарға сақтандыру жағдайының туындау мән-жайларын тергеп-тексеру үшін қажетті құжаттарды оның сұратуы бойынша сақтандырушыға беру туралы жазбаша келісім беруге;

2) сақтандырылушы куәландырылғаннан/қайта куәландырылғаннан кейін 10 (он) күнтізбелік күн ішінде сақтандырушыға сақтандырылушының мүгедектігін белгілеу (беру) туралы анықтама беруге;

3) Сақтандырушының талабы бойынша Сақтандырушы белгілеген медициналық мекемеде, оның ішінде уәкілетті мемлекеттік орган белгілеген мүгедектік тобын тексеру үшін медициналық тексеруден өтуге міндетті.

9.4. Сақтанушы, сақтандырылған және пайда алушы сақтандырушыға сақтандыру жағдайының мән-жайларын тергеуге жәрдемдесуге, сондай-ақ сақтандырушыға сақтандыру тәуекеліне, сақтандыру жағдайына және оның салдарына қатысты сақтандыру шартының бүкіл қолданылу мерзімі ішінде дұрыс ақпарат пен қажетті құжаттарды беруге міндетті.

Тарау 10. Сақтандыру жағдайының басталғанын растайтын құжаттардың тізбесі

10.1. Сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырылушының қайтыс болуы сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы өтініш (үй мекенжайын, байланыс телефондарын және пайда алушылардың банктік деректемелерін көрсете отырып) мынадай құжаттарды қоса бере отырып ұсынылуы тиіс:

1) қарыз шарты бойынша өтеу кестесі бар қарыз шартының түпнұсқасы немесе мөрімен куәландырылған көшірмесі және құжаттың түпнұсқасы (қайтыс болған күнгі қарыз шарты бойынша сақтандырылушының негізгі борышы бойынша нақты берешегінің мөлшері туралы ақпаратты қамтитын кредиттік ұйымның анықтамасы немесе хаты;

2) сақтандырылушының қайтыс болуы туралы куәліктің түпнұсқасы немесе нотариат куәландырған көшірмесі;

3) сақтандырылушының қайтыс болуы туралы дәрігерлік куәліктің түпнұсқасы немесе нотариат куәландырған көшірмесі (қайтыс болу себебін көрсете отырып)және/немесе қайтыс болу туралы анықтама (қайтыс болу себебін көрсете отырып);

4) құзыретіне жататын тиісті уәкілетті органның құжаты (қылмыстық және/немесе әкімшілік істі қозғау не қозғаудан бас тарту, қылмыстық және/немесе әкімшілік істі тоқтата тұру немесе тоқтату туралы қаулының көшірмесі), сот шешімі/үкімі, жұмыс беруші жасайтын іс жүргізудегі жазатайым оқиға туралы акт, өрт сөндіру қызметтерінің қорытындысы және т. б.) жазатайым оқиғаның басталу фактісін растау, туындаған салдарларды, сондай-ақ олардың арасындағы себеп-салдарлық байланысты нақтылау;

Life Nomad	Пр-ДПиРР -10 Өмірді ерікті сақтандыру ережелері	Бет 10 -13- тен
----------------------------------	--	---

5) өлімнің себептері туралы патологоанатомиялық (сот-медициналық) сараптама қорытындысының түпнұсқасы немесе нотариат куәландырған көшірмесі;

6) пайда алушының сақтандыру төлемін алу құқығын растайтын құжаттары, атап айтқанда: мұра туралы куәліктің түпнұсқасы немесе нотариат куәландырған көшірмесі, пайда алушының жеке куәлігінің көшірмесі.

10.2. Сақтандыру жағдайы басталған кезде-жазатайым оқиға нәтижесінде сақтандырылушыға 1, 2 немесе 3 топтағы мүгедектікті белгілеу кезінде өтініш беруші сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы өтінішті (үй мекенжайын, пайда алушының байланыс телефондары мен банктік деректемелерін көрсете отырып) мынадай құжаттарды қоса бере отырып ұсынады:

1) қарыз шартының түпнұсқасы немесе кредиттік ұйымның мөрімен куәландырылған көшірмесі, қарыз шарты бойынша өтеу кестесі және сақтандырылушының мүгедектігі белгіленген күнге арналған қарыз шарты бойынша сақтандырылушының негізгі борышы бойынша нақты берешегінің мөлшері туралы ақпаратты қамтитын құжаттың түпнұсқасы (кредиттік ұйымның анықтамасы немесе хаты);

2) Пайда алушының жеке куәлігінің көшірмесі;

3) сақтандырылушының мүгедектігін белгілеу туралы уәкілетті органның анықтамасының нотариат куәландырған көшірмесі;

4) сақтандырылушыға белгіленген мүгедектікке әкеп соққан диагнозды көрсете отырып, дәрігерлік-консультациялық комиссия қорытындысының көшірмесі;

5) уәкілетті тұлғаның қолымен және медициналық мекеменің мөрімен расталған ауру тарихынан немесе амбулаториялық картадан үзінді көшірмені;

6) құзыретіне растау жататын тиісті уәкілетті органның құжаты (қылмыстық және/немесе әкімшілік істі қозғау не қозғаудан бас тарту, қылмыстық және/немесе әкімшілік істі тоқтата тұру немесе тоқтату туралы қаулының көшірмесі, соттың шешімі/үкімі, жұмыс беруші жасайтын іс жүргізудегі жазатайым оқиға туралы акт, өрт сөндіру қызметтерінің қорытындысы және т. б.) жазатайым оқиғаның басталу фактісі, туындаған салдарларды, сондай-ақ олардың арасындағы себеп-салдарлық байланысты нақтылау.

10.3. Сақтандырушы құжаттарды алған күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде өтініш берушіні сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін жетіспейтін құжаттар туралы хабардар етуге міндетті.

10.4. Сақтандырушы жоғарыда баяндалған құжаттар тізбесін қысқартуға немесе егер нақты мән-жайларды ескере отырып, олардың болмауы сақтандыру жағдайының басталу фактісін анықтауға мүмкіндік бермейтін болса, өтініш берушіден қосымша құжаттарды дәлелді түрде сұратуға құқылы.

10.5. Егер сақтандыру жағдайы фактісі бойынша қылмыстық іс қозғалса, онда Сақтандырушының уәкілетті орган шешім қабылдағанға дейін сақтандыру төлемін жүзеге асыруды кейінге қалдыруға құқығы бар, ол туралы өтініш берушіні жазбаша нысанда хабардар етеді.

10.6. Сақтандыру жағдайына қатысты құжаттар сақтандырушыға қазақ немесе орыс тілінде не нотариалды куәландырылған қазақ немесе орыс тілдеріндегі аудармасымен түпнұсқа тілінде ұсынылуы тиіс.

Тарау 11. Тараптардың құқықтары мен міндеттері

11.1. Сақтандырушының құқығы бар:

1) сақтандыру жағдайының басталуын құжаттамалық растауға;

Life Nomad	Пр-ДПиРР -10 Өмірді ерікті сақтандыру ережелері	Бет 11 -13- тен
----------------------------------	--	---

2) Сақтанушы сақтандыру ережелерінде көзделген жағдайларда өз міндеттерін орындамаған жағдайда сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға;

3) сақтандыру тәуекелі дәрежесінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабарланған сәттен бастап сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру шартының талаптарын өзгертуді немесе тәуекел дәрежесінің ұлғаюына мөлшерлес сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы. Егер сақтанушы сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуге қарсылық білдірсе, сақтандырушы сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы. Бұл ретте сақтандыру шарты хабарлама жіберілген күннен бастап бір ай өткен соң бұзылды деп есептеледі;

4) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырылушыға жазатайым оқиға нәтижесінде белгілі бір мерзімге 1, 2 немесе 3 топтағы мүгедектікті белгілеу, сақтандырылушының денсаулық жағдайы туралы анықтаманы және оны қайта куәландыру нәтижелерін талап етуге, сондай-ақ жылына бір реттен жиі емес өз есебінен (көлік шығыстарын қоспағанда) белгіленген медициналық мекемеде сақтандырылушыны медициналық зерттеп-қарауды жүргізуге Сақтандырушы, оның ішінде уәкілетті мемлекеттік орган белгілеген мүгедектік тобын тексеру үшін, сақтанушының еңбекке жарамсыздығын және кредиттік ұйым алдындағы міндеттемелерді өз бетінше орындай алмауын растау үшін;

5) Сақтанушының төлем қабілеттілігін растайтын құжаттарды сұратуға;

6) Сақтанушы (сақтандырылған /пайда алушы) берген, сақтандыру шарты бойынша сақтандыруға және сақтандыру жағдайына қатысы бар ақпаратты тексеруге;

7) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын дербес анықтауға, оның ішінде тиісті ұйымдардан олардың құзыретіне қарай сақтандыру жағдайына қатысы бар немесе сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын құжаттарды сұратуға құқылы.

11.2. Сақтанушының құқығы бар:

1) сақтандыру шартын уақтылы алуға;

2) сақтандыру құпиясына;

3) пайда алушыға сақтандыру төлемін уақтылы жүзеге асыруға;

4) сақтандыру төлемін кешіктіргені үшін өсімпұл алуға (өсімпұл төленген күнге Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі белгілеген қайта қаржыландыру мөлшерлемесі мөлшерінде мерзімі өткен әрбір күн үшін өсімпұл есептеледі);

5) Ережелермен танысуға және олардың көшірмесін талап бойынша алуға құқылы.

11.3. Сақтандырушы міндетті:

1) сақтанушыны ережелермен таныстыруға;

2) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру төлемін жүргізуге;

3) сақтандыру құпиясын қамтамасыз етуге;

4) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген жағдайларды қоспағанда, сақтанушы және оның мүліктік жағдайы туралы мәліметтерді жария етпеуге;

5) сақтандыру шартына қатысты кез келген хабарламаларды, өтініштерді, талаптарды, хабарламаларды, түсіндірмелерді жазбаша нысанда орындауға және басқа тарапқа тікелей беруге немесе оның жөнелтілгенін растауға мүмкіндік беретін тәсілмен жіберуге құқылы;

6) Сақтанушыға (Сақтандырылушыға, Пайда алушыға) барлық қажетті құжаттарды ұсынғаннан кейін құжаттарды қараудың және сақтандыру төлемін жүзеге асырудың шекті мерзімі туралы ақпарат беріледі.

11.4. Сақтанушы міндетті:

Бұл құжатқа электронды түрде қолданылады.

Басып шығарылғаннан кейін құжат ескерілмейтін даналар санатына өтеді.

- 1) сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру сыйлықақысын төлеуге міндетті;
- 2) сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға сақтандыру жағдайының туындау ықтималдығын бағалау үшін маңызы бар өзіне белгілі барлық мән-жайлар туралы, сақтандыруға арналған өтініш пен сауалнамаға сәйкес хабарлауға, сондай-ақ Сақтандырушының сұрау салуы бойынша жіберілген, бұл ретте сақтандыру шарты жасалғаннан кейін сақтандыру тәуекелін ұлғайтуға қабілетті барлық фактілер туралы дереу хабарлауға;
- 3) сақтандырушыға сақтандыру жағдайы басталған күннен бастап күнтізбелік 60 (алпыс) күн ішінде оның басталғаны туралы жазбаша хабарлауға міндетті;
- 4) Ережелердің 7-тарауының 7.4-тармағында көзделген сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушыға сақтандырылушының денсаулық жағдайы туралы анықтаманы және оны қайта куәландыру нәтижелерін беруге, сондай-ақ жылына бір реттен жиі емес Сақтандырушы белгілеген медициналық мекемеде, оның ішінде уәкілетті мемлекеттік орган белгілеген мүгедектік тобын тексеру үшін медициналық тексеруден өтуге;
- 5) Сақтанушының, сақтандырылушының немесе пайда алушының орналасқан жері немесе тұрғылықты жері өзгерген кезде олардың мекенжайын сақтандырушыға он күн мерзімде хабарлауға міндетті. Әйтпесе, Сақтандырушының бұрынғы орналасқан жеріне немесе тұрғылықты жеріне жіберілген кез келген хабарламасы Тараптар орындаған (жарамды) болып саналады;
- 6) егер сақтанушының немесе сақтандырылушының орналасқан жері немесе тұрғылықты жері Қазақстан Республикасынан тыс жерде болса, сақтандырушыға сақтанушыға немесе сақтандырылушыға хат-хабарды жеткізуге жауапты Қазақстан Республикасында сенім білдірілген адамды көрсету;
- 7) сақтандыру шартына қатысты кез келген хабарламаларды, өтініштерді, талаптарды, хабарламаларды, түсініктемелерді жазбаша нысанда орындауға және басқа тарапқа тікелей беруге немесе оның жөнелтілгенін растауға мүмкіндік беретін тәсілмен жіберуге құқылы.

Тарау 12. Сақтандыру шартын тоқтату шарттары

- 12.1. Сақтандырушы таратылған кезде сақтандыру сыйлықақысын қайтару Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы заңнамасында белгіленген кредиторлардың талаптарын қанағаттандыру кезектілігіне сәйкес жүзеге асырылады.
 - 12.2. Сақтандыру шарты мынадай жағдайларда тоқтатылады:
 - 1) сақтандыру шартының қолданылу мерзімі өткеннен кейін;
 - 2) Сақтандырушының сақтандыру шарты бойынша белгіленген сақтандыру сомасы шегінде сақтандыру төлемін (сақтандыру төлемдерін) жүзеге асыруы;
 - 3) **ҚР АҚ 841, 842-баптарының талаптарына сәйкес мерзімінен бұрын тоқтатылған жағдайларда;**
 - 4) тараптардың бірінің бастамасы бойынша немесе тараптардың келісімі бойынша сақтандыру шартын бұзу.
 - 12.3. Сақтандыру шарты сақтандыру шарты тараптарының бірінің бастамасы бойынша оның қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін мерзімінен бұрын бұзылуы мүмкін:
 - 1) Сақтанушының өтініші бойынша-кез келген уақытта;
 - 2) Сақтандырушының талабы бойынша - сақтанушының сақтандыру шарты бойынша өз міндеттерін орындамауына байланысты жүзеге асырылады.
- Екі жағдайда да Сақтанушы төлеген сақтандыру сыйлықақысы қайтарылмайды.

Бұл құжатқа электронды түрде қолданылады.

Басып шығарылғаннан кейін құжат ескерілмейтін даналар санатына өтеді.

12.4. Сақтандыру шартының мерзімінен бұрын тоқтатылуы Сақтандырушының кінәсінен оның талаптарының орындалмауынан туындаған жағдайларда, соңғысы сақтанушыға өзі төлеген сақтандыру сыйлықақысын не сақтандыру жарналарын толығымен қайтаруға міндетті.

12.5. Сақтанушы Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 841-бабының 2-тармағында көзделген мән-жайлар бойынша шарттан бас тартқан кезде, Егер бұл Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 841-бабының 1-тармағында көрсетілген мән-жайларға байланысты болмаса, сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақысы не сақтандыру жарналары қайтарылуға жатпайды.

Сақтанушы қарыз шарты бойынша кредиттік ұйым алдындағы міндеттемелерін орындау себебінен қарыз шартына байланысты сақтандыру шартынан бас тартқан кезде сақтандырушы сақтанушыға сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін шегергенде алынған сақтандыру сыйлықақысын сақтандыру қолданылған уақытқа және сақтандыру шартын бұзуға байланысты алынған сақтандыру сыйлықақысының он пайызынан аспайтын шығындарға барабар қайтаруға міндетті.

Тарау 13. Қосымша ережелер

13.1. Сақтандыру шартына барлық өзгерістер мен толықтырулар Ережелерде көзделген тәртіппен және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тараптардың келісімі бойынша тараптардың қосымша келісімге қол қоюы арқылы енгізіледі.

13.2. Мәліметтерді өзгерту және сақтандыру шартын қайта ресімдеу, сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу, сақтандыру жағдайы басталған, сақтандыру төлемін алған және сақтандыру сыйлықақысын қайтарған кезде пайдаланылатын өтініштер мен хабарламалардың нысандары Сақтанушының корпоративтік сайтында орналастырылған (<https://www.nomadlife.kz> / "жеке сақтандыру" бөлімінде, "несие алушыларға" кіші бөлімі).

13.3. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде туындайтын барлық даулар келіссөздер жолымен шешіледі.

13.4. Сақтандыру шартынан туындайтын дау болған кезде сақтанушы (сақтандырылған/ пайда алушы) дауды реттеу туралы өтінішпен сақтандыру омбудсманына жүгінуге құқылы.

13.5. Тараптар келісімге қол жеткізбеген жағдайда даулар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес сот тәртібімен қаралады.